

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Татарстан
МКУ "Управление образованием Алькеевского МР РТ"

МБОУ «Каргопольская ООШ» Алькеевского муниципального района РТ

Утверждаю"
Дир. школы:

/Шайхутдинова Г. Р. Приказ № 65
от "29" августа 2025 г.

Рабочая программа по внеурочной деятельности
Школьный театр "Сәхнә"

Составитель: учитель родного(татарского) языка

Гайнетдинова Равия Муллануровна

Аңлатма язуы

Театр – сәнгатьнең бер төре. Ул үз эченә әдәбият, музыка, бию, сынлы сәнгатьне берләштерә.

Сәнгатьле сөйләм формалаштырганда балага белем бирү шартлары гына түгел, ә аларны эшкәртәргә һәм үзләренә карашын билгеләргә дә мөмкинлек бирә. Моның өчен иң әйбәт чара булып театральлештергән шөгыйльләр тора. Театр иң демократик, яшъ үзенчәлекләренә туры килерлек сәнгать төре. Ул педагогик һәм психологик актуаль проблемаларны хәл итәргә булыша. Алар әхлак тәрбиясе бирергә, коммуникатив шәхес формалаштырырга, күзаллау, фантазия, инициатива, фикер йөртүгә, туган телне яратырга ярдәм итә. Театр сәнгате аша балалар образлар, тавыш, буяу аркылы әйләнә-тирә белән танышалар, зәвык һәм әхлак тәрбиясе алалар. Тормышның көзгесе булган әлегә сәнгать укучыларны яңа хисләр, белемнәр, күнекмәләр белән баатырга, матур әдәбиятка кызыксыну уятырга, сүз байлыгы, сөйләм телен үстерергә ярдәм итә.

Бүгенге көндә үсеп килүче яшъ буынны халкыбызның традицияләре үрнәгендә тәрбияләү- мөһим бурычларның берсе. Балага милли горейф-гадәтләр, милли традицияләр никадәр иртәрәк бирелсә, ул шәхес буларак шулкадәр көчле, телен, илен, милләтен сөя белүче булып үсәчәк. Үз телен, милләтен, мәдәниятен белеп, аңа хөрмәт белән карый белүче генә башка милләт вәкилләрен, аларның горейф-гадәтләрен ихтирам итә белә. Туган телне, милли мәдәниятне өйрәнәп һәм янәшә яшәүче башка халыкларның да теленә, мәдәниятенә, милли традицияләренә тирән ихтирам белән карый белүче балалар безнең мәгариф һәм милли мәдәниятне үстерүнең нигез ташын тәшкил итәргә тиеш. “Сәхнә” класстан тыш курсы укучыларның сәләтләрен ачарга, уй- хыялларын үстерергә мөмкинлек бирә, матурлыкны күрә белергә өйрәтә, ижади эшчәнлекне баета.

Адәм баласы, укучылар хисләр дәръясында яши, әйләнә-тирәдә булган вакыйгаларны йөрәгә аша үткәрә. Бүгенге укучыларның күңел түрләренә үтеп кереп, аны уйланырга, нәтижә чыгарырга, сабак алырга ярдәм итүче иң кулай ысулларның берсе театр сәнгате дип уйлыйм. Жәмгыятьтә үз урыннарын табу, тормышның тайгак юлларында абынмау, үз кыйблаларын саклап калу, иң мөһиме камил шәхес тәрбияләү бурычы өстендә эшләү күз алдында тотыла.

Курс утырышлары төрле формада үткәрелә. Күбрәк теоретик һәм практик юнәлештә эш башкарыла. Төп игътибар балаларның ижади сәләтен үстерүгә, аларны милли жанлы, милли рухлы итеп тәрбияләүгә, сәнгатьле һәм образлы сөйләм формалаштыруга, мөстәкыйль шәхес үстерүгә, әзерләүгә юнәлтелә.

Программа 5-9 нчы сыйныф укучылары өчен төзелә.

Максаты :

1. Укучыларны татар театр сэнгатен аңларга һәм образларны ижәт итәргә өйрәтү.
2. Татар театры тарихы, анын беренче карлыгачлары, беренчел адымнары белән кызыксыну хисләре уяту.
3. Татар театры сэнгатенә мәхәббәт тәрбияләү, эхлак сыйфатлары формалаштыру, киләчәк тормышка әзерләү.
4. Сэнгәтьле уку һәм сөйләм күнекмәләрен үстерү.
5. Ижади сәләтләрен үстерү һәм тирәнәйтү.

Бурычлары :

1. Театр сэнгатенә мәгънәсен аңлауларына ирешү.
2. Образларны тормышчан ижәт итү серләренә төшендерү.
3. Театрның үткән юлын, аның беренче яралгыларын аңлауларына ирешү.
4. Драма жанрының төрләрен аера алуларын булдыру.
5. Әсәрләр сәхнәләштерү.
6. Төрле бәйге-ярышларда, ата-аналар алдында чыгышлар ясау.
7. Сүз сэнгатеннән алган белемнәрен тагы да тирәнәйтү, гомумиләштерү.

Уку елы ахырында көтелгән нәтижәләр:

1. Театр сэнгате, аның төп үзенчәлеген аңлау.
2. Татар театр сэнгате, аның тәүге адымнары, формалашу чоры, үткән юлы турында мәгълүматлы булу.
3. Милли театрыбыз, аның беренче карлыгачлары (Язучы-драматурглары, артист-актерлары, режиссерлары)турында белү.
4. Драма жанрларын белү.
5. Классик драма әсәрләре, классик драматурглар ижатын белү.
6. Актерлык бурычы, образга керү һәм тоемлап сөйләү.
7. Режиссер күрсәтмәләрен аңлый, үти белү.
8. Мәдәниятне аңлый белүче, ижади талантлы, эхлак сыйфатларына ия кеше булу.

Укучы эшли, башкара белергә тиеш :

1. Театр сэнгатен башка сэнгәт төрләреннән аера.
2. Татар театры тарихы, үткән юлы белән таныш.
3. Сэнгәтьле сөйли, образга керә.
4. Актерлык талантына ия.
5. Ижади һәм мөстәкыйль, үз киңәшләрен башкаларга да бирә ала.
6. Драма төрләрен аера, классик әсәрләрен аңлый.
7. Сәхнә тормышы белән таныш, башка милләт театрлары белән дә кызыксына.

Тематик планлаштыру

№	Бүлек исеме
1	Кереш дәрес
2	Татар театры тарихы
3	Татар театрының бүгенгесе, киләчәге
4	Теория
5	Сәхнә серләре
6	«Беренче театр» эсәре
7	Экскурсия
8	Исламия Мәхмүтованың “Күрәсем килгән иде “эсәре өстендә эш.
9	Йомгаклау

Курсның эчтәлегә

Календарь-тематик планлаштыру

№	Дәреснең темасы	Сәгать- ләр саны	Дәресне үткәрү вакыты		Искәрмә
			Кален дарь вакыты	Фактик вакыты	
1	Кереш дәрес. Сәнгать төре буларак театр. Татар театр сәнгатенең роле, әһәмияте.	1	03.09.2025		
2	Театр сәнгатенең төп үзенчәлегә.	1	10.09.2025		
3	Татар театры тарихы , аның беренче адымнары, үткән юлы.	1	17.09.2025		
4	Татар театрының ачык рәвештә куелу тарихы	1	24.09.2025		
5	Беренче драматурглар ижаты. Габдрахман Ильяси, Фатих Халиди, Гаяз Исхакий, Галиәсгар Камал, Кәрим Тинчурин.	1	01.10.2025		
6	Театрның беренче карлыгачлары.	1	08.10.2025		
7	«Сәяр» труппасы, аның ижаты, йолдызлары	1	15.10.2025		
8	Татар Дәүләт театры, аның беренче ижат труппасы.	1	22.10.2025		
9	Татар театрының бүгенгесе, киләчәге.	1	12.11.2025		

10	Г.Камал һәм К.Тинчурин театры эшчәнлеге. Якташларыбыз һәм театр	1	19.11.2025		
11	“М.Жәлил исемдәге опера һәм балет театры”, , “Яшь тамашачылар” театрлары тарихы, эшчәнлеге.	1	26.11.2025		
12	“Әкият” курчак театры	1	03.12.2025		
13	Минзәлә һәм Әлмәт театрлары.	1	10.12.2025		
14	Якташ актерларыбыз ижаты.	1	17.12.2025		
15	Бүгенге драматурглар, аларның ижат алымнары.	1	24.12.2025		
16	Театр сәнгатенә өлеш керткән актерлар, актрисалар, режиссерлар.	1	14.01.2026		
17	Теория. Драма жанрлары: трагедия, драма, мелодрама	1	21.01.2026		
18	Комедия, водевиль.	1	28.01.2026		
19	Сюжет. Композиция. Төенләнеш. Чишелеш.	1	04.02.2026		
20	Конфликт. Ремарка.	1	11.02.2026		
21	Сәхнә серләре. Сөйләм үзенчәлекләре.	1	18.02.2026		
22	Сәнгатьле сөйләм үстөрү	1	25.02.2026		
23	Интонация. Басым.	1	04.03.2026		
24	Сәхнәдә үз-үзеңне тоту кагыйдәләре.	1	11.03.2026		
25	Мимика бирү юллары.	1	18.03.2026		
26	Хисләрне житкерү алымнары.	1	01.04.2026		
27	Классик һәм заманча спектакльләр. Г.Камал ижаты белән танышу. “Беренче театр” эсәрен карау.	1	08.04.2026		
28	Г.Исхакыйның “Зөләйха” спектаклендә образларның үзенчәлекләре.	1	15.04.2026		
29	К.Тинчуринның “Зәңгәр шәл” спектаклендә образларның бер-берсе белән бәйләнеше.	1	22.04.2026		
30	Район мәдәният йортына спектакль карау	1	29.04.2026		
31	Шәриф Хөсәенов ижаты белән танышу. “Әни килдә” спектаклен карау	1	06.05.2026		
32	Аяз Гыйләжевның “Өч аршин жир”, “Көттереп искән жил” спектакльләренең тәрбияви әһәмияте.	1	13.05.2026		
33	Туфан Миңнуллин язган спектакльләренең актуальлеге.	1	20.05.2026		
34	Исламия Мәхмүтованың “Күрәсем килгән иде” спектаклендә күтәрелгән проблема. Үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау, йомгаклау	1	25.05.2026		

Әдәбият исемлеге

1. Укытучы өчен :

- 1) Хәнүз Мәхмүтов, Илтани Илялова, Бәян Гыйззәт. Октябрьга кадәрге татар театры. – Казан, 1988.
- 2) Б.Гыйззәт, Х.Мәхмүтов, А.Әхмәдуллин, И.Илялова. Татар совет театры. – Казан, 1975.
- 3) А.Әхмәдуллин. Сәхнә һәм тормыш. – Казан, 1976.
- 4) Р.Җиһаншина. Кунелем түреннән.
- 5) Төрле журналлар, альбомнар, белешмәләр, рәсем-фотолар, артист язмалары.
- 6) Әдәбият дәреслекләре.
- 7) Сәхнә әсәрләре

2. Укучылар өчен әдәбият:

- 1) Мәктәп сәхнәсе. 1-2 кисәк.
- 2) Пионер сәхнәсе. 6-8 кисәк
- 3) Ш.Галиев.Күңелле сәхнә.-Казан, 1971.
- 4) Ш.Мостафин. Безнең сәхнә. –Казан, 1989.
- 5) Мәзәкләр җыентыгы.
- 6) Классик драматурглар иҗаты үрнәкләре.
- 7) И.Нуруллин. Драматургиядә жанр формалары.
- 8) Г.Камал “Беренче театр” әсәре
- 9) Ш. Хөсәенов “Әни килде” әсәре